

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА ЯВОРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
«ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КУ ЯМР «ЦПРПШ»

06.02.2026 ФІРЧУК О.М.

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у
другому циклі базової середньої освіти
(базове предметне навчання)

**«Реалізація принципів НУШ в організації інклюзивного навчання в 7–9
класах»**

Яворів – 2026

Розробник: комунальна установа Яворівської міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Львівської області (Гуцова Л. Р., консультант комунальної установи Яворівської міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»).

Напрямок підвищення кваліфікації: особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОН України від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 2026 до 2030 року.

Рецензенти:

Надія ПЕЛИХ– директор Новояворівського інклюзивно – ресурсного центру Новояворівської міської ради Львівської області;

Іванна КУНАНЕЦЬ– психолог комунальної установи Яворівської міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Львівської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Актуальність створення програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Реалізація принципів НУШ в організації інклюзивного навчання в 7–9 класах» зумовлена сучасними викликами освіти й суспільства, соціально-економічними змінами, що відбуваються в Україні та світі, а також зростанням потреби в упровадженні інклюзивного навчання як одного з ключових напрямів реалізації Концепції Нової української школи. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів незалежно від їхніх фізичних, психологічних, соціальних та інтелектуальних можливостей є не лише суспільним пріоритетом, а й обов'язком держави відповідно до міжнародних і національних освітніх стандартів.

Інклюзивне навчання в базовій середній школі (7–9 класи) має особливе значення, оскільки саме на цьому етапі відбувається адаптація здобувачів освіти до підвищених вимог освітнього процесу, формування навичок самоідентифікації та соціальної взаємодії. Водночас значна частина педагогічних працівників потребує поглиблення практичних компетентностей щодо створення інклюзивного освітнього середовища, адаптації та модифікації освітніх програм, застосування диференційованого підходу, використання індивідуальних навчальних планів, а також налагодження ефективної взаємодії з батьками та фахівцями супроводу. Реалізація програми сприятиме вдосконаленню професійних компетентностей педагогів, підвищенню якості організації інклюзивного навчання та практичному впровадженню принципів Нової української школи у 7–9 класах закладів загальної середньої освіти.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 16 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма передбачає підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які здійснюють освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання). Теоретичний компонент програми реалізується через лекційні заняття з використанням презентацій, відеоматеріалів та інтерактивних пояснень. Практичний блок передбачає проведення практикумів, тренінгів, групових дискусій, аналізу кейсів та виконання практичних завдань. Навчальні заняття організовуються в дистанційному форматі з використанням відеозв'язку, забезпечуючи активну участь кожного слухача, спільне вирішення практичних завдань та апробацію отриманих знань.

Засвоєння змісту програми забезпечується шляхом поєднання та чергування різних форм навчальної діяльності — від теоретичного

опрацювання матеріалу до практичних занять, що дає змогу педагогам одразу апробувати здобуті знання й інструменти у професійній діяльності. Самостійна робота слухачів передбачає пошук, аналіз та опрацювання навчальних матеріалів відповідно до визначених завдань. Тривалість навчання визначається з урахуванням особливостей цільової аудиторії та може реалізовуватися у формі інтенсивного короткострокового курсу (1–2 тижні) або пролонгованого навчання загальною тривалістю до чотирьох тижнів.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток і вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо організації інклюзивного навчання у 7–9 класах відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та принципів Нової української школи, зокрема в частині створення інклюзивного освітнього середовища, забезпечення педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами, здійснення адаптацій та/або модифікацій освітнього процесу, ефективної командної взаємодії та застосування сучасних підходів до оцінювання результатів навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання педагогічних працівників щодо нормативно-правових основ організації інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти та реалізації принципів Нової української школи;
- сприяти формуванню розуміння психолого-педагогічних особливостей учнів підліткового віку, зокрема осіб з особливими освітніми потребами;
- сприяти опануванню педагогами методів адаптації та модифікації освітнього процесу, застосуванню принципів універсального дизайну навчання;
- формувати навички ефективної роботи в команді психолого-педагогічного супроводу, участі у розробленні та реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами та взаємодії з батьками;
- підтримувати впровадження цифрових технологій та дистанційних форм навчання в освітньому процесі з урахуванням індивідуальних освітніх потреб учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225):

A2. Предметно-методична, через здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, формувати і розвивати в учнів ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.

A3. Інформаційно-цифрова, через здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

B1. Інклюзивна, через здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

D1. Здатності до навчання впродовж життя, через здійснення власного професійного розвитку, інноваційної діяльності; отримання та надання підтримки колегам у їхньому професійному розвитку.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі курсів підвищення кваліфікації оволодіють теоретичними знаннями та вдосконалять навички, уміння щодо:

- усвідомлення нормативно-правових засад організації інклюзивного навчання в другому циклі базової середньої освіти відповідно до Державного стандарту та концептуальних положень НУШ;
- розуміння особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами у 7–9 класах та роль педагогічної команди в забезпеченні їхнього успішного навчання;
- володіння інструментами адаптації та модифікації освітнього процесу з урахуванням освітніх потреб, можливостей і сильних сторін учнів;
- використання цифрових інструментів і технологій для організації інклюзивного навчання, у тому числі в умовах дистанційної та змішаної форми освіти.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

система та критерії оцінювання спрямовані на визначення рівня засвоєння програми підвищення кваліфікації слухачами та надання зворотного зв'язку щодо теоретичних знань, практичних умінь. Оцінюється здатність вирішувати професійні завдання, ефективно працювати в команді, комунікувати, застосовувати критичне мислення та інтегрувати цифрові інструменти в освітній процес. Контроль за знаннями слухачів проводитиметься на заняттях шляхом індивідуальних та групових обговорень; виконання практичних завдань та проєктів; проходження онлайн-тестів і опитувань; аналіз кейсів та участь у симуляціях. Оцінювання вербальне та бальне.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість: 523,38 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекційні заняття з використанням інтерактивних методів навчання, мультимедійних презентацій та інструментів візуалізації контенту.

Особливістю практичних занять є виконання вправ, проведення досліджень, використання інтерактивних кейс-методів, дискусійних панелей та симуляцій, спрямованих на відпрацювання практичних навичок і критичного мислення слухачів курсів, аналізу конкретних ситуацій тощо.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу над проектами щодо опрацювання нормативних вимог та практичних рішень закладу освіти, складанням індивідуальної програми розвитку учня з ООП, розроблення моделі оцінювання результатів навчання учнів з урахуванням принципів інклюзії та можливостей цифрових технологій.

Підсумковими заходами є тестування та самооцінювання, які сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу, його систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 10 питань. Загальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 20 балів. Прохідний бал — 15 балів (75%). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 16 год, з них: 4 год — лекційні заняття, 8 год — практична робота, 3 год — самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативні та психолого-педагогічні засади інклюзивного навчання в 7–9 класах					
Тема 1.1. Інклюзивне навчання в базовій середній освіті: поняття, принципи, нормативно-правові засади	1		1		2
Тема 1.2. Психолого-педагогічні особливості учнів підліткового віку з особливими освітніми потребами	1	1			2
Тема 1.3. Команда психолого-педагогічного супроводу:		2			2

склад, функції, партнерська взаємодія					
Разом за модулем	2	3	1		6
МОДУЛЬ 2. Практичні підходи та інструменти реалізації інклюзивного навчання					
Тема 2.1. Індивідуальна програма розвитку учня з ООП: розроблення, реалізація, моніторинг результатів	1	2	1		4
Тема 2.2. Адаптації та модифікації освітнього процесу: універсальний дизайн і розумне пристосування	1	2			3
Тема 2.3. Оцінювання та цифрові інструменти в інклюзивному навчанні		1	1		2
Разом за модулем	2	5	2		9
Підсумкові заходи				1	1
Усього	4	8	3	1	16

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативні та психолого-педагогічні засади інклюзивного навчання в 7–9 класах

Тема 1.1. Інклюзивне навчання в базовій середній освіті: поняття, принципи, нормативно-правові засади.

Поняття інклюзивного навчання та особливості його впровадження у базовій середній освіті. Основні принципи інклюзії, рівності, доступності та підтримки різних потреб учнів. Нормативно-правові документи, міжнародні стандарти та закони України, що регламентують організацію інклюзивного освітнього середовища.

Концептуальні засади Нової української школи та роль освітньої політики у створенні умов для рівного доступу до якісної освіти.

Тема 1.2. Психолого-педагогічні особливості учнів підліткового віку з особливими освітніми потребами.

Психолого-фізіологічні особливості підлітків та їх вплив на навчання. Соціальні та емоційні потреби учнів з особливими освітніми потребами. Специфіка навчальної мотивації, самостійності та соціальної взаємодії.

Адаптаційні та підтримуючі підходи в освітньому процесі для забезпечення ефективного навчання. Врахування індивідуальних можливостей та сильних сторін учнів при організації навчання.

Тема 1.3. Команда психолого-педагогічного супроводу: склад, функції, партнерська взаємодія.

Склад команди: педагоги, асистенти, психологи, дефектологи, батьки як рівноправні учасники. Функції та обов'язки кожного члена команди у процесі супроводу учня з ООП.

Організаційні та методичні аспекти взаємодії членів команди. Партнерська взаємодія, комунікаційні стратегії та спільне прийняття рішень. Співпраця з учнями, батьками та іншими фахівцями для забезпечення цілісного підходу до навчання та розвитку.

МОДУЛЬ 2. Практичні підходи та інструменти реалізації інклюзивного навчання.

Тема 2.1. Індивідуальна програма розвитку учня з ООП: розроблення, реалізація, моніторинг результатів.

Структура та компоненти індивідуальної програми розвитку (ІПР). Принципи планування навчальної траєкторії з урахуванням освітніх потреб учня. Методи оцінювання результатів навчання та моніторинг прогресу. Партнерство з учнем та батьками у процесі реалізації ІПР.

Адаптація завдань, методів та форм навчання відповідно до можливостей і сильних сторін учня

Тема 2.2. Адаптації та модифікації освітнього процесу: універсальний дизайн і розумне пристосування

Принципи універсального дизайну та стратегій розумного пристосування. Диференційовані підходи до змісту навчання, методів і форм оцінювання. Забезпечення безбар'єрного та безпечного освітнього середовища. Використання допоміжних засобів для навчання та адаптованих матеріалів.

Організаційні та методичні аспекти модифікації освітнього процесу для учнів з різними потребами.

Тема 2.3. Оцінювання та цифрові інструменти в інклюзивному навчанні

Види оцінювання: формувальне, підсумкове та взаємооцінювання. Критерії та інструменти оцінки навчальних досягнень учнів.

Цифрові платформи, інтерактивні ресурси та онлайн-завдання. Використання дистанційних форм навчання для підтримки інклюзивного освітнього процесу. Методи підвищення мотивації та залученості учнів за допомогою цифрових інструментів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз і застосування психолого-педагогічних особливостей учнів з ООП. Створення портрета успішного учня з ООП.
2. Складання індивідуальної стратегії підтримки учня з ООП у роботі команди психолого-педагогічного супроводу
3. Складання та аналіз індивідуальної програми розвитку учня з ООП із визначенням цілей, заходів підтримки та критеріїв оцінювання ефективності.
4. Моделювання інклюзивного освітнього середовища через адаптацію змісту, методів і форм оцінювання для учнів з ООП.
5. Аналіз результатів навчання та планування підтримки учнів з ООП через цифрові засоби оцінювання.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Дослідження стратегій універсального дизайну та адаптацій освітнього процесу для різних категорій учнів.
2. Вивчення міжнародного досвіду організації інклюзивної освіти та можливості його застосування в Україні.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 972.

URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (зі змінами).

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX . Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226.

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029р.

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які новий Державний стандарт базової середньої освіти».

URL:<https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1415-28.10.2025.pdf>

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 р. №957(зі змінами) «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 (зі змінами) «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#n11>

8. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : розпор. Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08. 2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

Основна література

1. Софій Н., Стягунова О., Федоренко О.. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Навчально-методичний посібник / Київ, УІРО, 2024, 40 с.

URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomendatsiyi-2024.pdf>

2. Софій Н., Федоренко О. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації / Київ., 2021, 28 с.

URL:<https://padlet.com/hutsova91/7-9-sbiso97nawp31ie8/wish/dMA1W89NE0Kva4OV>

3. Бражнікова Т.О. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського». Співпраця педагогів з батьками і асистентом дитини з особливими освітніми потребами. Форми організації та очікувані результати. Навчально- методичний посібник/ Кропивницький, 2024.- 30 с.

URL:<https://padlet.com/hutsova91/7-9-sbiso97nawp31ie8/wish/kxodWGbPkR4jZgP7>

4. Синявська Г.О, Білецька О.Г., Дяков І.В., Кручик І.В. Методичні рекомендації «Щодо розробки індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти»: методичні матеріали «Хмельницький ОІППО ім. А. Назаренка», Обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти/ Хмельницький, 2024.- 20 с.

URL:<https://padlet.com/hutsova91/7-9-sbiso97nawp31ie8/wish/PR3NWxGM5wDgZb0O>

5. Коган О. В. та ін.: ТОВ «ФОКСПРИНТ. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі : метод. посіб. / Лисичанськ, 2021. -80 с.

URL:<https://padlet.com/hutsova91/7-9-sbiso97nawp31ie8/wish/YB13Z2do8bEJav16>

6. Семеніхіна О., Друшляк М. Типологія цифрових технологій інклюзивного освітнього простору. Фізико-математична освіта. 2022. Т. 35, № 3. С. 65–70.

URL:<https://fmo-journal.org/index.php/fmo/article/view/179>

Додаткова література

1. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти : метод. посіб. / Л. Шевчук, О. Заплотинська, Л. Дроздик, І. Войцеховська. Київ : Державна служба якості освіти України, 2023. 86 с.

URL:<https://padlet.com/hutsova91/padlet-u0xspugwoe5jkht4/wish/XGyBQbEnJgV2aL6K>

2. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : лист МОН України від 26.08.2025 № 1/17666-25

URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>